

CUVINTELE CARE NU NE CUPRIND

Autor: Iarina Albu | 18 iulie 2022

În primul semestru al anului I, în mijlocul orei de Lingvistică Generală, fără niciun fel de preaviz, profesorul meu mi-a dat un pumn puternic în burtă. Nu un pumn adevărat, bineînțeles, ci, mai degrabă, acel tip de pumn ideatic care te zguduie la realitate. A strecurat cu grație în conversația despre limitele limbajului faptul că nimeni nu te poate cunoaște cu adevărat vreodată. Că oricât am încerca, oricâte cuvinte am folosi, oricâtă cerneală am irosi pe oricâte coli de hârtie, oricât de dornic ar fi celălalt să audă și să asculte, mereu va rămâne ceva indecidabil, ceva pe care doar noi (sau nici măcar) îl vom înțelege și îl vom ști vreodată. Acum, de la această afirmație putem ajunge la două concluzii: prima, prin excelență wertheriană, că suntem cu desăvârșire singuri și neînțeleși; a doua, ceva mai optimistă, este că vom avea mereu ceva original, ceva doar al nostru, ceva de neîmpărțit, dar care nu ne poate fi luat.

Stând să meditez ceva mai mult la această idee care provoacă inițial un șoc aproape visceral, mi-am dat seama că, dacă este adevărată, înseamnă că nu putem împărți acel-ceva-de-nespus nici măcar cu cea mai apropiată persoană, deci nici măcar nu împărțim aceeași lume. Ernst Cassirer (1874-1945) ne spune că fiecare om are, pentru a putea da semnificație lumii exterioare și a o interpreta, un sistem simbolic diferit. Chiar dacă împărțim aceeași credință, același limbaj, aceeași istorie, tot vom percepe lumea dintr-o perspectivă puțin diferită. Intră aici și noțiunea de *punctum* teoretizată de Roland Barthes. De ce să îmi atragă mie atenția într-o fotografie o floare uitată pe masă când subiectul e evident copilul care se joacă cu mașinuțele pe covor? Tot din cauza blestematei și binecuvântatei unicități. Nu spun nimic nou, dar nici nu încerc, asemenea observații nu sunt menite să inoveze, ci doar să aducă în discuție. Așa cum toți suntem conștienți că vom muri la un moment dat, e o conștiință înăbușită, în surdină, pe care trebuie să o aducem la suprafață și să o confruntăm dacă vrem să o îmblânzim. La fel și cu această singurătate la care suntem predestinați.

Primul meu impuls a fost să nu dau crezare acestei teorii (oricât de importante ar părea numele care o justifică). Ca un viitor filolog și o persoană diagnosticată de la o vârstă fragedă cu logoree cronică, atribuiam cuvintelor un statut aproape divin (până la urmă,

la început a fost Cuvântul, nu-i așa?): nu exista nimic ce ar putea rămâne tăinuit, nelămurit, neînțeles. Dacă poate fi verbalizat, atunci poate fi împărtășit, trebuie doar să te înarmezi cu răbdare, binevoiență și destul timp. Dar mi-am dat seama că oricât de impresionant ar fi tezaurul tău de cuvinte și oricât de măiastră asamblarea lor, nu poți oferi celuilalt acel ceva indeterminat din tine dacă nu ți l-ai lămurit nici măcar ție.

Întoarcerea spre sine nu e neapărat sinonimă cu întoarcerea dinspre lume, deși pare astfel inițial. Dacă sondarea propriului adânc ne ajută să înțelegem cu adevărat ceva, este cât de reală și ignorată este alteritatea. Uităm că omul de lângă noi e la fel de om ca noi. De fapt, ca să uiți, trebuie să fi știut la un moment dat, și suntem prea puțin îndemnați să conștientizăm acest lucru, suntem formați mai degrabă în cheie teribilist-maniheistă: ori sunt protagonist, ori sunt un nimeni. Și cine poate accepta vreodată ideea că nu este singurul protagonist?

Așadar, întrebarea care trebuie să vină înainte de „Mă poate cunoaște cineva pe deplin vreodată?” este „Mă pot cunoaște pe mine însumi pe deplin vreodată?” Bineînțeles că nu am pretenția de a răspunde la așa ceva. Habar nu am. Dar cred că merită încercat, măcar pentru a permite cuiva să înțeleagă acea unicitate din interiorul nostru. Și dacă nimeni nu poate sau nu vrea, noi oricum suntem aici, alături de noi, fie că ne place sau nu, pentru totdeauna, deci de ce să nu (ne) explorăm?

Închei acest mic tratat care ridică mai multe întrebări decât își permite să răspundă cu un îndemn la sondarea adâncurilor și la înfruntarea cu bărbăție a condamnării la unicitate, pentru că, deși (poate că) este de neîmpărtășit până la capăt, o putem totuși împărtăși până la un punct. Și restul care mai rămâne e ceea ce ne face să fim noi. Cum spune prea-înțeleptul doctor Dorn în *Pescărușul*: „N-ai ce să pricepi. Totul este limpede.”

Imagine: Pixabay